

1. Úvod do studia:

Ekonomie – Ekonomika – Aplikovaná ekonomie

prof. Ing. Lenka Fojtíková, Ph.D.

Vývoj ekonomického myšlení

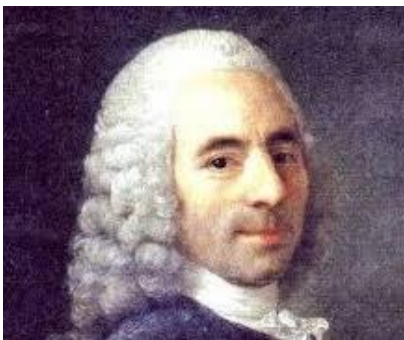
- **Antické Řecko** – názorové proudy utvářeny pod vlivem filozofů, politiků
 - *oikonomia* (řec.)
- **17. století** – politická ekonomie, merkantilismus a fyziokraté

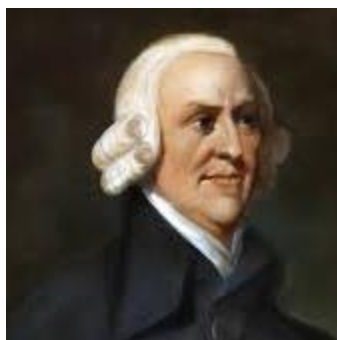
Thomas Mun – *Bohatství Anglie ze zahraničního obchodu*

Vývoj ekonomického myšlení

- 18. století – vznik moderní ekonomie

F. Quesnay
první ekonomický model

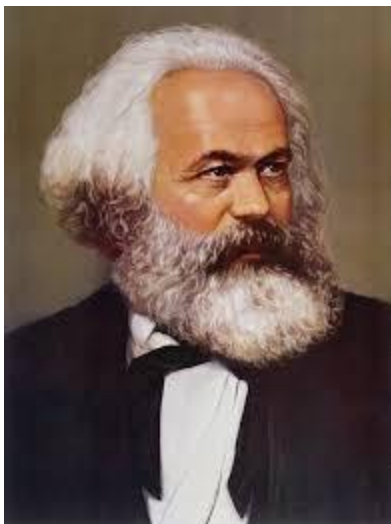
A. Smith
Bohatství národů, 1776

Nová generace anglické klasické školy

- D. Ricardo
- T. Maltus
- J. S. Mill
- J. B. Say

Vývoj ekonomického myšlení

- **19. století** – ekonomická teorie utvářena pod vlivem matematiky a fyziky

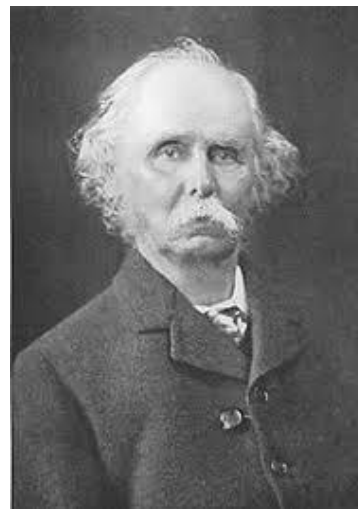
Karel Marx

Teorie o dvojakém charakteru práce
Teorie nadhodnoty

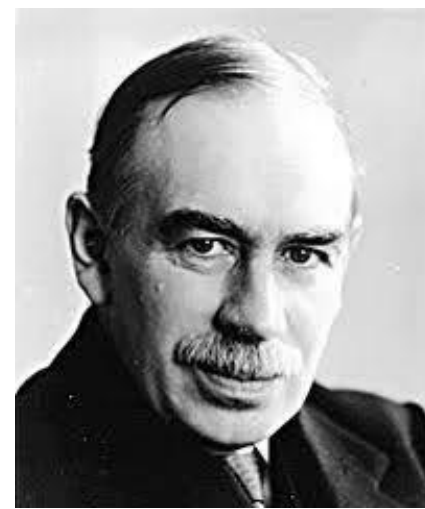
J. St. Mill

Zásady politické ekonomie

A. Marschall

Zásady ekonomie
Neoklasická syntéza

J. M. Keynes

*Všeobecná teorie
zaměstnanosti, úroku
a peněz, 1936*

Vývoj ekonomického myšlení

- **20. století** – vliv psychologie, sociologie, nové pokroky v matematice a fyzice; neokonzervativní renesance

J. Hicks

F. Hayek

M. Friedman

Ekonomie

- Zkoumá rozhodování ekonomických subjektů (firmy, domácnosti, stát)

A Nejlevnější čínské elektro auto v Česku proti "levnému" Volvu. Kdo je vítěz?

A

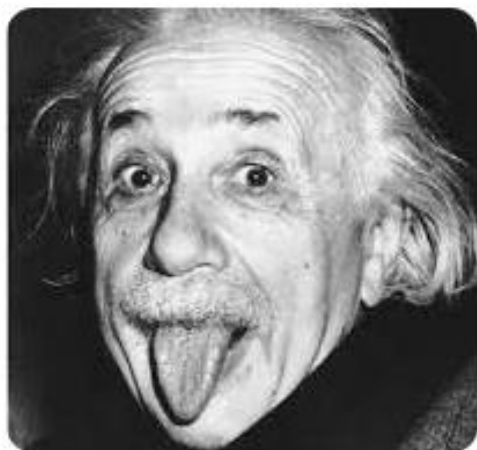
Konec zbytečného plastu u potravin. Ekologové to vítají, hoteliéři se ohání hygienou

Poslanci Evropského parlamentu ve středu schválili nová pravidla, která mají snížit množství produkovaného odpadu v EU.

- Ekonomie je **věda** o lidském jednání

Specifika ekonomie

- Motivy lidského jednání jsou subjektivní a nejsou měřitelné jako v případě přírodních věd

Profesor Chicagské univerzity Eugene Fama.

Specifika ekonomie

- Vztah k politice

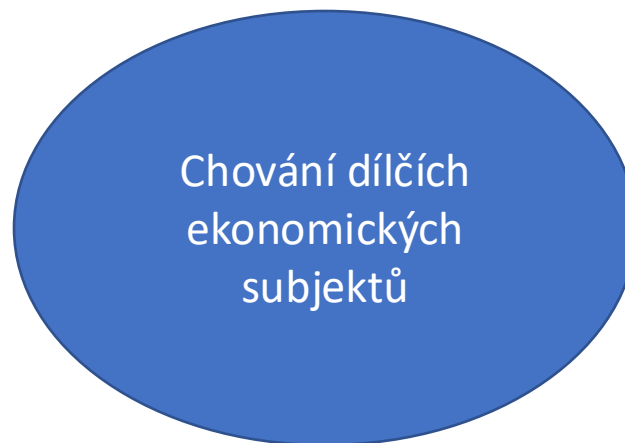
Vláda jako vrcholný orgán výkonné moci rozhoduje na základě zákonů a v jejich mezích o zásadních otázkách celostátního významu ...

- Hospodářská politika státu (decizní sféry) jako praktická disciplína

Makroekonomie & Mikroekonomie

- Dva různé pohledy na ekonomickou realitu

Základní ekonomický problém

- Protiklad mezi **omezeností hospodářských zdrojů** a **neomezeností lidských potřeb**
- Jaké druhy statků a v jakém množství by mělo hospodářství produkovat?
- Jakým způsobem by měly být jednotlivé statky vyráběny?
- Jak by měly být vyrobené statky rozdělovány mezi jednotlivé členy společnosti?

CO ?

JAK ?

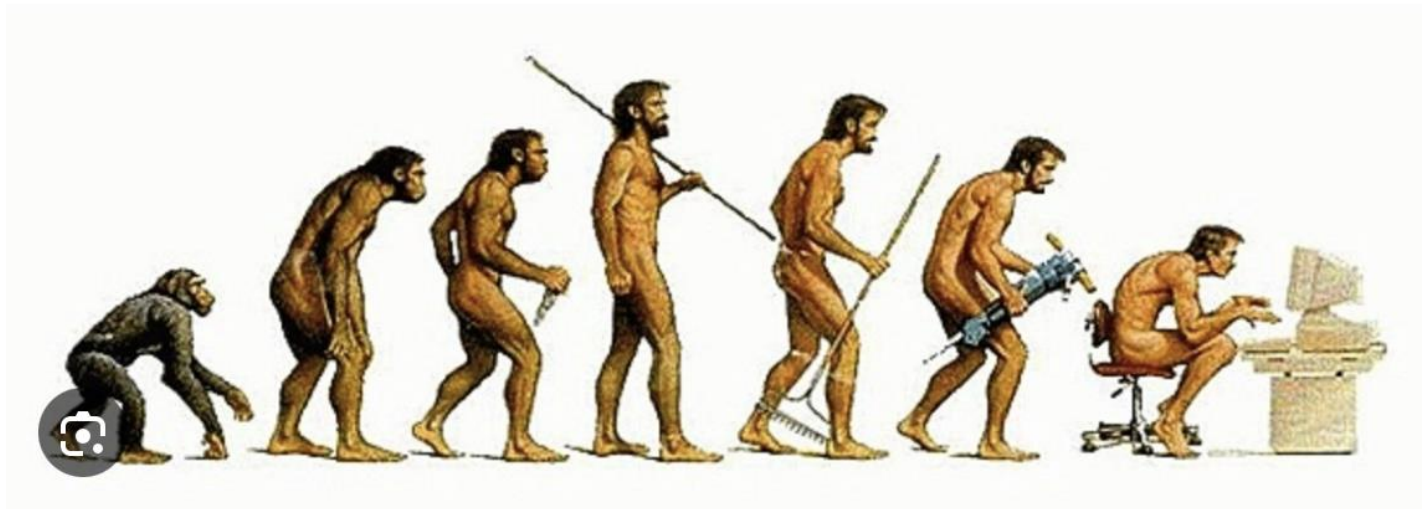
PRO KOHO ?

Statky a jejich formy

- Statek – zboží nebo služba
- Volný statek – užitečný + volně dostupný
- Soukromý & Veřejný statek
- Nezbytný & Luxusní statek
- Méněcenný/inferiorní statek

Pozitivní & normativní ekonomie

- Přístup k ekonomickému zkoumání zabývající se „světem tak jak je“ – **pozitivní ekonomie**
 - Hospodářské principy (modely) vysvětlující zákonitosti rozhodování ekonomických subjektů
 - Umožňují predikovat budoucí vývoj
- Přístup k ekonomickému zkoumání podle toho „jaký by svět měl být“ – **normativní ekonomie**
 - Výroky mají povahu doporučení jak by ekonomické subjekty měly v určité situaci rozhodovat
 - Jsou založeny na obecných soudech

Model „HOMO ECONOMICUS“

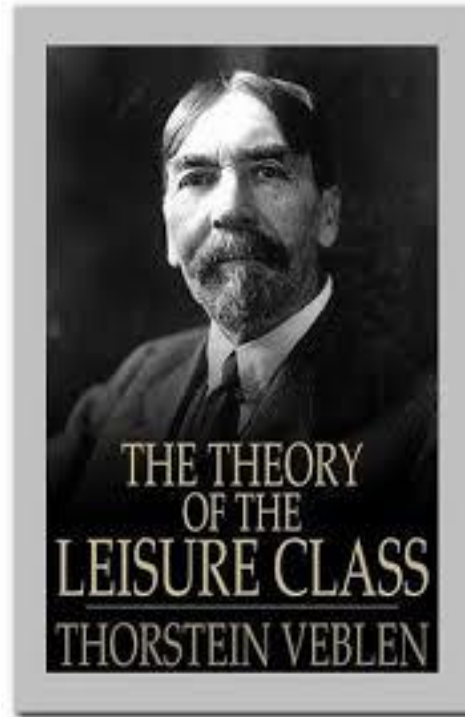
Racionální jednání v podmínkách vzácnosti

- Příklad vegetariána a člověka zbožňujícího hovězí steaky
 - Racionalitu lidského jednání nenalezneme ve volbě cílů, ale **ve volbě dosažení prostředků k dosažení cílů**
- Pan H. zdědil byt po otci a rozhoduje se, zda ho prodá či pronajme ...
 - Ekonomie se zabývá **racionálním rozhodováním lidí v podmínkách vzácnosti**
 - Téměř všechny zdroje, kterými lidé uspokojují své potřeby jsou vzácné
 - **Efektivní alokace vzácných zdrojů** spojená s cílem jednotlivce maximalizovat svůj prospěch (uspokojení, peněžní zisk).
 - Cílem *homo economicus* je maximalizovat svůj užitek (uspokojení) a minimalizovat své náklady.

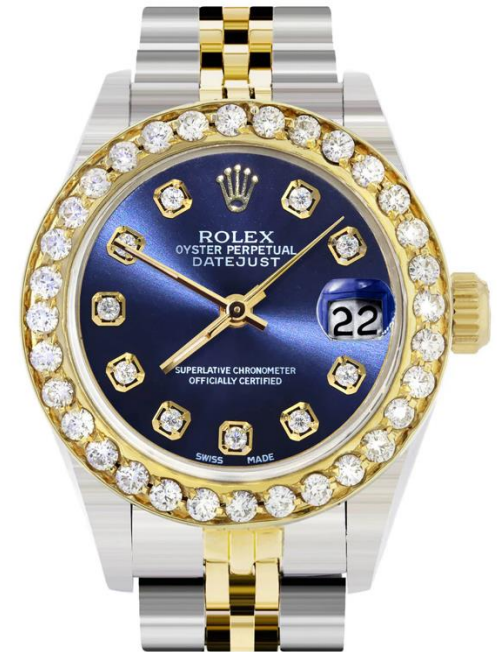
Racionální jednání v podmínkách vzácnosti - pokračování

- Člověk, který chce rozdělit svůj vzácný zdroj mezi více příležitostí, porovnává přírůstky uspokojení z těchto příležitostí
 - **Model hranice produkčních možností** (*production-possibility frontier, PPF*)
 - Ukazuje všechny možné kombinace dvou výrobků, které je možné získat s danými zdroji
 - **Optimální bod na PPF** je bod, v němž by byl přírůstek uspokojení z jednoho statku pokud možno stejný jako přírůstek uspokojení z druhého statku.
 - **Racionalita** spočívá v tom, že jedinec neopakuje chyby, ale učí se z nich a napravuje je.

Okázalá spotřeba

Thorstein Veblen – tzv.
veblenovy statky

Šedivá je teorie, jen
strom života věčně
zelená se.

Johann Wolfgang von Goethe
německý spisovatel

Ekonomika – hospodářství

- Hospodaření určitého subjektu
- Různé dimenze – národní, světová
- Základní funkcí národního hospodářství je uspokojovat rostoucí potřeby celé společnosti, chránit životní prostředí a zajistit růst životní úrovně – konfliktnost (!)
- Sektory (odvětví) národní ekonomiky

Ekonomika funguje jako nepřetržitý koloběh

Typizace trhů

- **Dle předmětu koupě a prodeje:**
 - trh práce, půdy a kapitálu (trh výrobních faktorů)
 - trh peněz (trh kapitálu)
 - trh výrobků a služeb (trh produktů)
- **Dle územního hlediska:**
 - trh místní
 - trh národní
 - světový trh
- **Dle počtu zboží:**
 - dílčí trh
 - agregátní trh

Hospodářství každé země je spojeno s určitým typem ekonomického systému

- Tradiční ekonomika
- Centrálně řízená/příkazová ekonomika
- Tržní ekonomika

- Smíšená ekonomika (stát + trh)

Vlastní zájem & společný prospěch

- Člověk se snaží být ve svém rozhodování racionální – sleduje **vlastní prospěch**
- **Co je podmínkou toho, aby racionální jednání jednotlivců vedlo ke společnému prospěchu?**
 - Adam Smith: „Neviditelná ruka trhu“

Člověk sleduje vlastní zisk a vede ho jakási neviditelná ruka, aby napomáhal k dosažení cíle, o který mu vůbec nejde ...

V tržní ekonomice **svobodná směna a tržní ceny** zajišťují soulad mezi prospěchem jednotlivce a společným prospěchem. Ceny a zisky vedou výrobce k tomu, aby vyráběli to, co chtějí spotřebitelé.

Funkce cen v ekonomice

29. 12. 2023, 13:54

Cena kakaa na komoditní burze v Londýně v letošním roce zaznamenala nejvyšší nárůst za více než tři desetiletí. Pro spotřebitele to mimo jiné znamená, že by se mohly dál zvyšovat ceny čokolády.

Sušení kakaa v Pobřeží slonoviny

Funkce cen v ekonomice - pokračování

- **Informační funkce ceny**

- Vnější změna se promítne do ceny a cena funguje jako informační signál pro výrobce i spotřebitele

- **Motivační funkce ceny**

- Zároveň se musí růst ceny promítnout do růstu zisku, což teprve motivuje výrobce, aby více vyráběli

Funkce cen v ekonomice - pokračování

- **Alokační funkce ceny**
 - Cenové signály motivují výrobce, aby realokovali výrobní zdroje. Efektivní alokace je spojena se vznikem zisků jedněch a ztrát jiných

Funkce cen v ekonomice - pokračování

- **Distribuční funkce ceny**

- Cena je nástrojem rozdělování zboží mezi lidi; zboží se rozdělí mezi spotřebitele podle jejich ochoty platit

Klaus chce návrat tržní ekonomiky a odstranění regulací. Jeho volání je ale marné

Názory a analýzy

PREMIUM

- Jaká regulační opatření jsou v současném období přijímána v ČR/EU, resp. jakých oblastí se týkají?

Nestačí jen něco vědět, je třeba
to i využít, nestačí něco chtít, je
třeba to i vykonat.

—
Johann Wolfgang von Goethe

Aplikovaná ekonomie

- Mikroekonomické a makroekonomické vztahy a souvislosti umožňující vytvoření uceleného obrazu vedoucího k porozumění podstaty ekonomického procesu a působení ekonomických mechanismů v každodenním životě
- **Aplikovaná ekonomie v surovinovém průmyslu**
 - Vymezení základních ekonomických termínů
 - Řeší **konkrétní ekonomické problémy se zaměřením na surovinový průmysl**

Charakterizuj Česko jako smíšenou ekonomiku, jak se projevuje tržní mechanismus a jak státní intervencionismus.

Kriticky se vyjádři k současným problémům české ekonomiky.

Úkol ke zpracování

Děkuji za pozornost

prof. Ing. Lenka Fojtíková, Ph.D.

+420 596 994 560

lenka.fojtikova@vsb.cz

www.vsb.cz